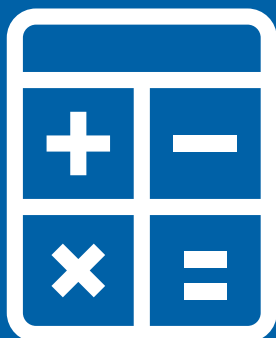

B

6

Štatistika

110 258
jedinečných
výkazov
od subjektov

127 053
celkový počet
prijatých výkazov
od subjektov

4 234
počet
vykazujúcich
subjektov
v IS ŠZP

1 168
počet
naprojektovaných
vzorov
výkazov

Štatistika

Národná banka Slovenska aj v roku 2020 metodicky pripravovala, zbierala, zostavovala a zverejňovala široké portfólio štatistík, kde sú údaje finančných aj nefinančných subjektov. Okrem interných používateľov NBS ju využívali aj účastníci finančných trhov, subjekty verejnej správy, médiá a široká verejnosť.

6.1

Vývoj v oblasti štatistiky

Vývoj v oblasti štatistiky bol ovplyvnený pandemickou situáciou, prípravou nového výkazníctva a pravidelným zostavovaním požadovaných typov štatistík.

V súvislosti s vypuknutím pandémie COVID-19 viaceré krajiny zaviedli nástroje na zmiernenie ekonomického a finančného dosahu pandémie na obyvateľstvo aj podnikateľov. Odklad splátok úverov patril k jedným z často využívaných nástrojov naprieč krajinami eurozóny. Odklady splátok stáli taktiež v centre záujmu analýzy menovej politiky, keďže sa zvyšovalo tempo rastu úverov o nesplácané časti pri porovnaní so „štandardným“ obdobím.

Národná banka Slovenska v apríli 2020 začala s mesačným zisťovaním, kde zbierala informácie o objeme úverov s odloženými splátkami pre domácnosti a nefinančné spoločnosti na vybranej vzorke subjektov¹⁷.

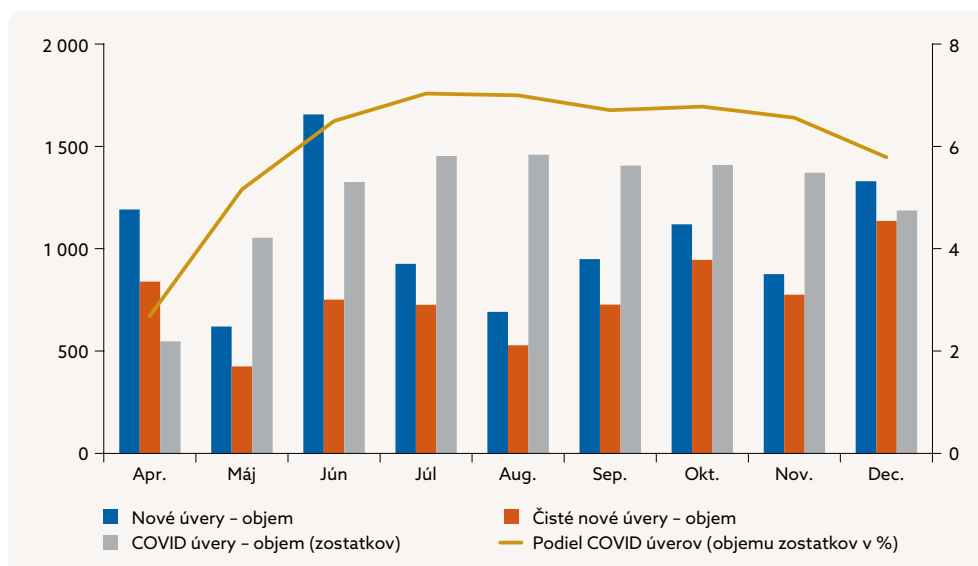
V roku 2020 pribudli dve nové tabuľky o úveroch, vkladoch a obežive (tzv. LCD tabuľky) a jedna o opatreniach na zmiernenie negatívnych následkov pandémie COVID-19 aj v štatistike verejných financií.

¹⁷ Požiadavka ECB: od apríla 2020 vykazovať úvery s odloženými splátkami v súvislosti s pandemiou COVID-19. Zdroj údajov: 12 bánk (najvýznamnejšie z hľadiska objemu úverov) a 2 registre: RBUZ a CRIF. Za Slovensko len odklad splátok podľa § 30b zákona č. 67/2020 Z. z. - Zákon o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (právne moratórium).

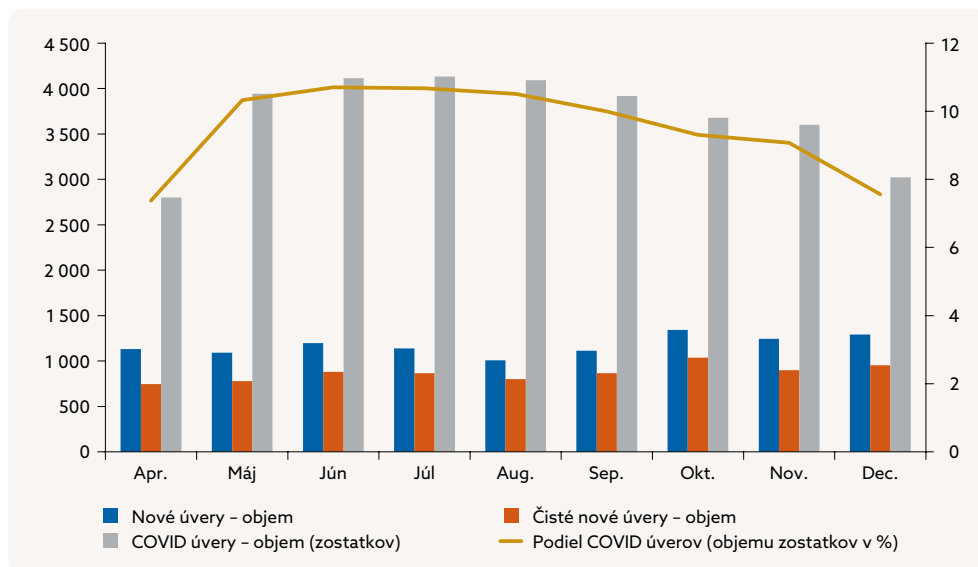
Graf 40:
Úvery
nefinančným
spoločnostiam
(S11)
(ľavá os – objem
v mil. eur, pravá
os podiel v %)

Zdroj: Štatistický
zberový portál

Graf 41:
Úvery
domácnostiam
(S14+S15)
(ľavá os – objem
v mil. eur, pravá
os podiel v %)

Zdroj: Štatistický
zberový portál

Rok 2020 bol veľkou výzvou pre európsky i národný rozpočet verejných financií. Zníženie daňových príjmov a nárast vládnych výdavkov spôsobených celosvetovou pandémiou viedol k prijatiu nových nástrojov na podporu a ozdravenie ekonomiky (SURE, RRF a pod.). NBS v spolupráci s MF SR, ŠÚ SR a RRZ spolupracovali pri evidencii a správnom zaznamenávaní opatrení prijatých na zmiernenie negatívnych následkov pandémie.

Údaje z databázy iBACH (individuálna štatistika Bank for the Accounts of Companies Harmonised) boli podkladom [k štúdiu ECB](#) venovanej hospodárskym vplyvom pandémie.

Od apríla 2020 sa zvýšila aj frekvencia zasielania údajov o likvidite v spravovaných podielových fondoch, v správcovských spoločnostiach a u obchodníkov s cennými papiermi.

Integrovaný vykazovací rámec

V snahe znížiť vykazovacie povinnosti pre korporácie prijímajúce vklady sa ESCB (Európsky systém centrálnych bánk) už niekoľko rokov usiluje o čo najväčšiu integráciu existujúcich vykazovacích požiadaviek do jedinečného a štandardizovaného integrovaného vykazovacieho rámca (Integrated Reporting Framework, ďalej len „IReF“). Ešte v roku 2018 ESCB začal v úzkej spolupráci s bankovým sektorom analyzovať náklady a výnosy IReF s cieľom odhadnúť jeho vplyv na jednotlivé subjekty aj celý sektor. Na základe kvalitatívneho zisťovania, ESCB navrhol základné scenáre pre IReF.

Ku koncu roka 2020 ESCB začal dodatočné zisťovanie týkajúce sa dosahov navrhovaných scenárov na jednotlivých účastníkoch trhu. Za Slovenskú republiku prisľúbili účasť subjekty, ktoré predstavujú viac ako 90 % trhu v zmysle celkovej bilančnej sumy.

Výsledkom zisťovania by mal byť návrh nového nariadenia o štatistickom výkazníctve, ktoré by malo nahradiť doterajšie nariadenia pre rôzne štatistické vykazovacie oblasti.

Príprava nového výkazníctva

Keďže prvé predkladanie údajov podľa nového nariadenia ECB bude až v roku 2022, NBS sa rozhodla pre rozsiahlejšiu zmenu vo výkazoch (zmena statických výkazov na dynamické výkazy, v ktorých budú vykazované tzv. semi-agregáty). Nové výkazníctvo spojí výkazy bilančnej a úrokovej štatistiky do jedného zdroja, zahrnie požiadavky finančných účtov a čiastočne aj platobnej bilancie. Výhodou novej štruktúry výkazov bude odstránenie duplicit vo vykazovaní a využívanie poskytnutých údajov na viaceré účely.

Bilančná a úroková štatistika

Za NBS sa ukončilo paralelné vykazovanie a predkladá sa len jeden nový dynamický výkaz. Definovali sa nové vnútrovýkazové a medzivýkazové kontroly vo výkazoch menovej a finančnej štatistiky, čo tiež prispelo k zvyšovaniu kvality údajov.

Údaje o individuálnych úveroch poskytnutých FO (fyzickým osobám) sa budú využívať na podrobnejšiu analýzu štatistických údajov za sektor domácností. Cieľom je využitie individuálnych údajov (mikro údajov) na zostavovanie jednotlivých štatistík (makro údajov) požadovaných od národných centrálnych bánk pre menovú politiku, finančné účty, finančnú stabilitu a pod.

V roku 2020 sa začala tiež spolupráca na detailnejšej analýze údajov vykazovaných v Registri bankových úverov a záruk (RBUZ) pre projekt AnaCredit a ich porovnávanie s údajmi vykazovanými vo výkazoch bilančnej štatistiky. Porovnávaním sa zvyšovala kvalita oboch štatistických domén.

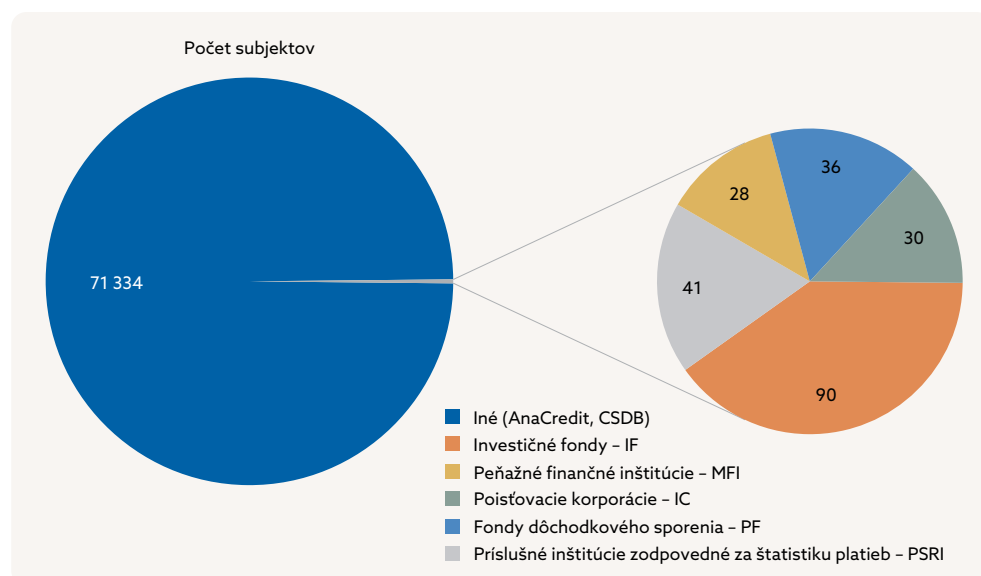
Cenné papiere

V oboch databázach cenných papierov ESCB – Centralizovaná databáza vydaných cenných papierov (CSDB) a Databáza držby cenných papierov (SHSDB), do ktorých pravidelne prispieva aj NBS, sa pokračovalo vo zvyšovaní kvality údajov a vo vývoji systémov na riadenie kvality zo strany centrálnych bánk. ECB koncom roka 2020 ukončila prípravu pre paralelné zostavovanie štatistiky vydaných cenných papierov na základe údajov uložených v databáze CSDB. Aktuálne sa údaje zasielajú stále aj v agregovanej podobe, aby sa porovnávali na mesačnej báze. V roku 2020 pokračovali projekty a testovanie smerujúce k prepojeniu kľúčových databáz ECB. Ukončil sa projekt prepojenia databáz cenných papierov s databázou Registra údajov inštitúcií a pridružených subjektov (RIAD) a spustil sa projekt ich prepojenia s analytickou úverovou databázou (AnaCredit). Vzájomná prepojenosť, konzistentnosť a porovnateľnosť údajov v týchto databázach je kľúčová pre detailné analýzy finančného trhu a finančnej stability.

Register údajov o inštitúciách a pridružených osobách

V roku 2020 dosiahol celkový počet subjektov v RIAD-e hodnotu 11 miliónov záznamov. Slovenských rezidentov bolo z celkového počtu subjektov viac ako 71 000.

Graf 42:
Slovenské
rezidentské
subjekty
v systéme
RIAD
Zdroj: RIAD

V roku 2020 vstúpilo do platnosti nové [Usmernenie ECB](#) o zaznamenávaní niektorých údajov príslušnými vnútroštátnymi orgánmi v RIAD-e. Usmernenie sa týka povinnosti reportovať referenčné údaje pre dohľad, ktoré úzko súvisia s projektom EUCLID. Významným míľnikom k zvyšovaniu požadovanej kvality údajov bolo vytvorenie komplexnej správy o kvalite údajov RIAD DQR, ktorá sa v súčasnosti generuje automatizovane na mesačnej báze. Vyplnenosť povinných atribútov dosahuje pre slovenské rezidentské subjekty úroveň takmer 100 %. Dôležitým krokom bolo aj publikovanie Referenčnej príručky RIAD-u, ktorá slúži ako komplexný zdroj metodických informácií a vzťahov pre používateľov systému. V NBS sa začalo pracovať aj na vytvorení celobankového registra subjektov, ktorý bude neoddeliteľnou súčasťou individuálneho zberu údajov.

Štatistika verejných financií

NBS zasielala v roku 2020 dvakrát údaje o štatistike verejných financií (predovšetkým príjmy a výdavky štátneho rozpočtu, štátny dlh, deficit verejných financií a ich jednotlivé zložky) do ECB. Približne polovica údajov je rovnaká ako údaje zasielané Štatistickým úradom Slovenskej republiky v rámci transmisného programu Európskeho systému národných účtov (ESA TP). Zároveň NBS štvrtročne preposiela do ECB tri tabuľky z ESA TP, ktoré ŠÚ SR zasiela Eurostatu. Množstvo a podrobnosť požiadaviek na údaje zo strany ECB a Eurostatu v čase neustále rastie.

Sektor nefinančných spoločností

V ekonomickej štatistike za sektor nefinančných spoločností, reprezentovanej príspevkami k databázam BACH (štatistika Bank for the Accounts of Companies Harmonised), resp. iBACH, pokračovali vedľa pravidelného zberu údajov aj metodické činnosti a participácia na ad hoc analýzach.

Vykazovanie za subjekty, na ktoré sa vzťahuje devízová ohlasovacia povinnosť v predkladaní hlásení prostredníctvom štatistického zberového portálu, sa rozšírilo o nové požiadavky medzinárodných inštitúcií, predovšetkým ECB, týkajúce sa zostavovania platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície a tiež „Dotazníka o menovej štruktúre zahraničných aktív a zahraničných pasív“. Povinnosť predkladania hlásení pre štatistiku nebankových subjektov je upravená v ustanoveniach [devízového zákona](#).

Sektor domácností

V roku 2020 prebiehala príprava v poradí štvrtej vlny Zisťovania o financiách a spotrebe domácností (Household Finance and Consumption Survey,

HFCS). Pozornosť bola venovaná možnostiam využitia dostupných administratívnych údajov na skvalitnenie dizajnu zisťovania a kontroly údajov.

Štvrtročné finančné účty

V štatistike štvrtročných finančných účtov pokračovala harmonizácia s údajmi platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície, ako aj príprava na rozšírené vykazovanie údajov za sektory ostatných finančných inštitúcií, centrálnu banku, či vyčlenenie priamych zahraničných investícií z jednotlivých finančných nástrojov.

Platobná bilancia

Najvýznamnejšou udalosťou v oblasti štatistiky platobnej bilancie v roku 2020 bolo dokončenie procesu implementácie [usmernenia ECB/2018/19](#) ohľadom požiadaviek štatistického vykazovania v oblasti externej štatistiky. V súlade s novými požiadavkami boli v priebehu roka zavedené výkazy o menovej štruktúre pre bankové subjekty, subjekty poisťného a dôchodkového trhu a pre vybrané subjekty nefinančných organizácií.

V roku 2020 sa v oblasti štatistiky platobnej bilancie začali pracovné činnosti súvisiace s aktualizáciou Manuálu platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície (tzv. BPM6 update). Proces aktualizácie potrvá niekoľko rokov a jeho výsledkom bude vytvorenie nového manuálu BPM7 v roku 2025. Celý proces sa koordinuje s paralelnou aktualizáciou Systému národných účtov.

Brexit ovplyvnil aj štatistiku platobnej bilancie, čo viedlo k zmene vykazovania geografického členenia. Okrem zmeny príslušných číselníkov, boli tiež spätne aktualizované všetky výstupy pre ECB a Eurostat za jednotlivé položky platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície.

V rámci bežného a kapitálového účtu platobnej bilancie NBS znižovala asymetrie v údajoch. Analýza bola zameraná najmä na rozdiely voči partnerským údajom v rámci International Trade in Services Statistics (ITSS). Taktiež pokračoval proces zosúladovania údajov platobnej bilancie a národných účtov medzi NBS a ŠÚ SR. Novým technickým riešením prešla aj kompilácia sekundárnych výnosov, týkajúcich sa hlavne transferov domácností a príjmov a výdavkov Slovenskej republiky voči Európskej komisii.

V priebehu roka sa začali prípravné práce na integrovaní štatistiky o cezhraničných platbách platobnými kartami. Zároveň sa implementoval nový systém výpočtu aktívneho a pasívneho cestovného ruchu SR, ktorý sa v roku 2020 ukázal ako kľúčový komponent vývoja položky služieb. Vplyv krízy bol najviditeľnejší práve v týchto dvoch ukazovateľoch.

Poistný a dôchodkový trh

V oblasti poistného a dôchodkového trhu sa v roku 2020 pozornosť sústredila na implementáciu nových požiadaviek Európskej centrálnej banky, týkajúcich sa štvrťročného vykazovania štatistických údajov a tiež na zefektívnenie zberu a spracovania údajov pre dohľad v podmienkach novej taxonómie Solvency II.

V spolupráci s odborom dohľadu nad poisťovníctvom a dôchodkovým sporením boli dohodnuté podmienky vzájomnej internej spolupráce pri kontrole a spracovaní výkazov. Rovnako boli definované kompetencie a povinnosti zodpovedných osôb a termíny pre jednotlivé fázy spracovania výkazov pre dohľad na diaľku. V informačnom systéme Štatistického zberového portálu (IS ŠZP) boli zadefinované nové kontroly nad rámec Solvency II pre štvrťročné a ročné vykazovanie.

Štatistické výkazníctvo subjektov poistného a dôchodkového trhu bolo rozšírené o nový dynamický štvrťročný výkaz o stavoch aktív a pasív voči zahraničiu v menovej štruktúre pre potreby platobnej bilancie.

V oblasti dôchodkového sporenia sa plne rozbehol zber a spracovanie údajov za doplnkové dôchodkové fondy v zmysle Rozhodnutia rady orgánov dohľadu EIOPA ([EIOPA-BoS/18-114](#)) o požiadavkách na pravidelné poskytovanie údajov o zamestnaneckých dôchodkových schémach a zmien vyplývajúcich z Dodatku rozhodnutia dozornej rady EIOPA ([EIOPA-BoS 20-362](#)).

Pozornosť sa tiež sústredila na zabezpečenie včasného zberu údajov v zmysle zmien týkajúcich sa reklasifikácie European Stability Mechanism (ESM) a European Financial Stability Facility (EFSF) podľa požiadaviek ECB.

Štatistika poistného, kapitálového a dôchodkového trhu bola v roku 2020 ovplyvnená brexitom, ktorý priniesol zmeny v evidovaní údajov. Bolo potrebné zosúladiť vykazovanie s požiadavkami ECB na geografické a sektorové členenie.

Spolupráca so ŠÚ SR

V apríli 2020 bol podpísaný Dodatok č. 5 k Rámcovej zmluve o vzájomnej spolupráci pri poskytovaní štatistických údajov a štatistických informácií medzi NBS a ŠÚ SR z 21. 5. 2013. Išlo o zmenu názvov príslušných úsekov, odborov a útvarov NBS, ktoré realizujú vzájomnú výmenu štatistických údajov a štatistických informácií s príslušnými organizačnými útvarmi ŠÚ SR.

6.2

Informačné systémy

V oblasti informačných systémov sa pripravovali podklady k upgradu IS ŠZP a rozbiehal sa pilotný projekt DWH/BI.

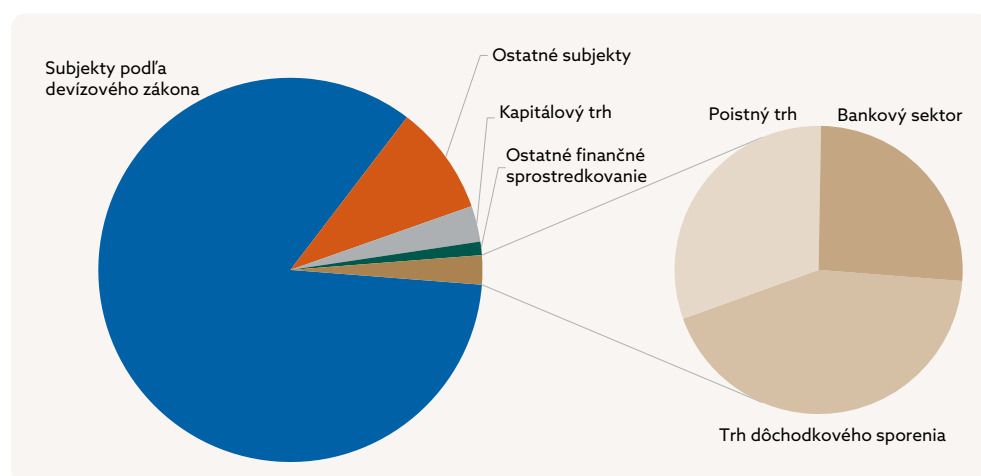
Údaje na štatistické účely a pre dohľad sa v roku 2020 zbierali, spracovávali a uchovávali IS ŠZP. Na základe požiadaviek Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a ECB sa do IS ŠZP implementovali nové taxonómie. Niektoré čiastkové funkčnosti sa optimalizovali v oblasti vykazovania pre ESMA.

Koncom roka 2020 bolo v IS ŠZP zaevidovaných 4 234 subjektov (graf č. 43) – 27 z bankového sektora, 48 z ostatného finančného sprostredkovania, 32 z poisťného trhu, 128 z kapitálového trhu (OCP, podielové fondy, správovské spoločnosti, burza cenných papierov a centrálni depozitári cenných papierov), 45 z trhu dôchodkového sporenia, 3 563 subjektov vykazujúcich podľa opatrenia NBS o predkladaní hlásení podľa devízového zákona a 391 ostatných subjektov.

Graf 43:
Počet subjektov v IS ŠZP

Zdroj: Štatistický zberový portál

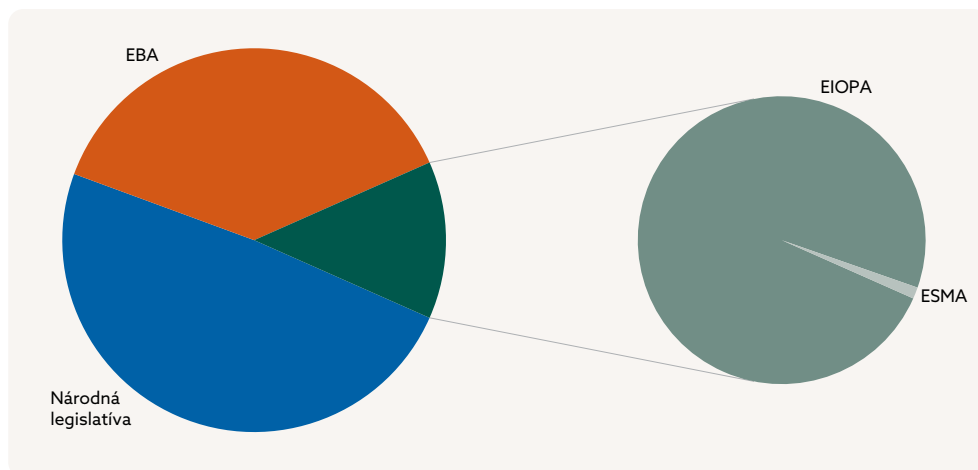

V roku 2020 bolo naprojektovaných 572 výkazov na zber údajov podľa národnej legislatívy, 441 výkazov bolo na základe legislatívy EBA, 153 pre EIOPA (110 pre poisťný trh a 43 pre dôchodkové fondy) a 2 výkazy podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady o správcoch alternatívnych investičných fondov (AIFMD) (graf č. 44).

Graf 44:
Počet
výkazov
v IS ŠZP

Zdroj: Štatistický
zberový portál

Pokračovala aj transformácia a migrácia historických údajov všetkých výkazov zbieraných v rokoch 1996 – 2012 do systému IS ŠZP.

V roku 2020 sa kládol dôraz na rozvoj a ďalšie využitie BI nástroja Qlik Sense. Z hľadiska infraštruktúry NBS rozšírila kapacity vývojového a prevádzkového servera. Počet licencií sa navýšil na 70. V rámci konzultačných, školiacich aj interných prác sa pokračovalo v rozširovaní modulov z oblastí štatistiky cenných papierov, bilančnej štatistiky, štatistiky úrokových sadzieb, ostatných finančných sprostredkovateľov, štatistiky platobnej bilancie, vládnej štatistiky, finančných účtov, poisťnom a dôchodkovom trhu a v štatistike z oblasti priamych zahraničných investícií a služieb. Qlik Sense sa tiež využil na výstupnú agregáciu údajov pre BACH.

Na základe požiadavky ECB zasielať iBSI za všetky úverové inštitúcie ("full reporters"), sa v prostredí Qlik Sense vytvorila nová aplikácia „GESMES IBSI“ (GESMES kódov IBSI – bilančné položky jednotlivých PFI – prelinkované na metapopis ŠZP).

V priebehu roka sa NBS podieľala na novom projekte budovania celobankového dátového úložiska (DWH) – cieľom bolo nájsť vhodné logické a architektonické riešenie pre údaje zbierané v systéme AnaCredit a vybrané údaje z menovej a finančnej štatistiky.